

Tehillim- Psalms for the Ages - Chapter 39

WIT 5/26/15

Rabbi Shmuel Silber - rabbisilber@suburbanorthodox.org

www.rabbisilber.com

1. תהילים פרק לט

א למנצח לידותון [לדודותון] מזמור לדוד: ב אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעד רשע לנגדי:

1. For the conductor, to Jeduthun, a song of David. 2. I said, "I will guard my ways from sinning with my tongue; I will guard my mouth [as with] a muzzle while the wicked man is still before me.

2. רש"י תהלים פרק לט

(ה) לידותון – שם אדם אחד מן המשוררים וגם כלי שיר היה שם שמו ידותון ומדרש אגדה על הדתות ועל דינין והגזרות של לרוב הנגזרת על ישראל:

3. רד"ק תהלים פרק לט פסוק א

(א) למנצח לידותון מזמור לדוד. זה המזמור חיברו דוד ונתנו לידותון המשורר, ועניינו כענין המזמור הקודם לזה:

4. אלשיך על תהלים פרק לט פסוק א

(א – ב) למנצח לידותון וכו' אמרתי אשמרה דרכי וכו'. לומר, בראותי דבר שלבי בא להרהר אמרתי בלבי, אשמרה דרכי מחטוא בלשוני פן אטיח דברים חלילה בראות רשע וטוב לו. ודי לי שמור דרכי בעוד שאין רשע לנגדי, אך בעודו לפני אין די זה, כי אם כאילו כבר החטא בלשוני ובא לדבר וצריך לשים מחסום בפי אל יצאו הדברים מפי, כי בראותי אותו לפני אין מעצור לרוחי לעכב מלדבר תלונותי, וזהו אשמרה לפי מחסום וכו':

5. מגילת רות פרק א

א ויהי בימי שפט השפטים ויהי רעב בארץ וילך איש מבית לחם יהודה לגור בשדי מואב הוא ואשתו ושני בניה: ב ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניה | מחלון וכליון אפרתים מבית לחם יהודה ויבאו שדי-מואב ויהיו-שם: ג וימת אלימלך איש נעמי ותשאר היא ושני בניה: ד וישאו להם נשים מאביות שם האחת ערפה ושם השנית רות וישבו שם כעשר שנים: ה וימותו גם-שניהם מחלון וכליון ותשאר האשה משני ילדיה ומאשה: ו ותקם היא וכלתיה ותשב משדי מואב כי שמעה בשדה מואב כי-פקד יהוה את-עמו לתת להם לחם: ז ותצא מן-המקום אשר היתה-שמה ושתי כלתיה עמה ותלכנה בדרך לשוב אל-ארץ יהודה: ח ותאמר נעמי לשתי כלתיה לכנה שכנה אשה לבית אמה יעשה [יעש] יהוה עמכם חסד כאשר עשיתם עם-המתים ועמדי: ט יתן יהוה לכם ומצאן מנוחה אשה בית אישה ותשק להן ותשאנה קולן ותבכינה: י ותאמרנה לה כי-אתך נשוב לעמך: יא ותאמר נעמי שכנה בנתי למה תלכנה עמי העוד-לי בנים במעי והיו לכם לאנשים: יב שכנה בנתי לכן, כי זקנתי מהיות לאיש כי אמרתי יש-לי תקוה גם הייתי הלילה לאיש וגם ילדתי בנים: יג הלהן | תשכנה עד אשר יגדלו הלהן תעגנה לבלתי היות לאיש אל בנתי כי-מר-לי מאד מכם כי-יצאה בי יד-יהוה: יד ותשנה קולן ותבכינה עוד ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה: טו ותאמר הנה שבה בביתך אל-עמה ואל-אלהיה שובי אחריי בביתך: טז ותאמר רות אל-תפגעי-בי לעזובך לשוב מאחריך כי

אֶל-אִשָּׁר תִּלְכִּי אֵלָיוּ וּבְאִשָּׁר תִּלְיִנִּי אֵלָיוּ עִמָּךְ עַמִּי וְאֶל־הַיָּדָה אֱלֹהֵי: יוֹ בְּאִשָּׁר תִּמְוֹתִי אֲמוֹת וְשֵׁם אֶקְבֶּר כֹּה יַעֲשֶׂה יְהוָה לִי וְכֹה יִסִּיף כִּי הַמּוֹת יִפְרִיד בֵּינִי וּבֵינָךְ: יח וַתֵּרָא כִּי-מִתְאַמְצָת הִיא לָלֶכֶת אִתָּהּ וַתַּחֲדֹל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ:

1. Now it came to pass in the days when the judges judged, that there was a famine in the land, and a man went from Bethlehem of Judah to sojourn in the fields of Moab, he and his wife and his two sons. 2. And the man's name was Elimelech, and his wife's name was Naomi, and his two sons' names were Mahlon and Chilion, Ephrathites, from Bethlehem of Judah, and they came to the fields of Moab and remained there. 3. Now Elimelech, Naomi's husband, died, and she was left with her two sons. 4. And they married Moabite women, one named Orpah, and the other named Ruth, and they dwelt there for about ten years. 5. And both Mahlon and Chilion also died, and the woman was left [bereft] of her two children and of her husband. 6. Now she arose with her daughters-in-law and returned from the fields of Moab, for she had heard in the field of Moab that the Lord had remembered His people to give them bread. 7. Then she went forth from the place where she had been, and her two daughters-in-law with her, and they went on the road to return to the land of Judah. 8. And Naomi said to her two daughters-in-law, "Go, return each woman to her mother's house. May the Lord deal kindly with you as you have dealt with the deceased and with me. 9. May the Lord grant you that you find rest, each woman in her husband's house," and she kissed them, and they raised their voices and wept. 10. And they said to her, "[No,] but we will return with you to your people." 11. And Naomi said, "Return, my daughters; why should you go with me? Have I yet sons in my womb, that they should be your husbands? 12. Return, my daughters, go, for I have become too old to marry, that I should say that I have hope. Even if I had a husband tonight, and even if I had borne sons, 13. Would you wait for them until they grew up? Would you shut yourselves off for them and not marry? No, my daughters, for it is much more bitter for me than for you, for the hand of the Lord has gone forth against me." 14. And they raised their voices and wept again; and Orpah kissed her mother-in-law, but Ruth cleaved to her. 15. And she said, "Lo, your sister-in-law has returned to her people and to her god; return after your sister-in-law." 16. And Ruth said, "Do not entreat me to leave you, to return from following you, for wherever you go, I will go, and wherever you lodge, I will lodge; your people shall be my people and your God my God. 17. Where you die, I will die, and there I will be buried. So may the Lord do to me and so may He continue, if anything but death separate me and you." 18. And she saw that she was determined to go with her; so she stopped speaking to her.

6. קדושת לוי במדבר לשבועות

א. טעם על שקורין בשבועות מגילת רות (או"ח סי' תצ סעי' ט). שמבואר בזוהר הקדוש (ח"ג קצב, ב) על פסוק (דברים לג, ב) 'ה' מסיני בא וזרח משעיר למו' וגו', שבא אל עשו שיקבל התורה ולא רצה, ואמר שיתנו לישראל והודה גם כן על הבכורה שהוא של יעקב, ונתן מתנה לישראל בכדי שיקבלו את התורה, וכן ישמעאל לא רצה לקבל ואמר שיתנו לישראל, והודה שהוא אינו זרע אברהם, רק יצחק הוא זרע אברהם, וגם אמר שיתן מתנה לישראל, עיין שם בזוהר הקדוש. וזהו הטעם בגמרא (זבחים קטז, א) באו האומות אצל בלעם כו' אמר 'ה' עוז לעמו יתן' (תהלים כט, יא), פתחו כולם ואמרו 'ה' יברך את עמו בשלום' (שם). היינו כיון ששמעו שישראל מקבלים התורה ושוב לא יחזיר הקדוש ברוך הוא עליהם שיקבלו כו', ופתחו כו', כלומר יקבלו בשלום.

ב. והנה צריך להבין מה זה המתנות שנתנו האומות לישראל בכדי שיקבלו התורה, המתנות הוא הנשמות אשר היו חבושים ביניהם, זה הנשמות הקדושות שהיו חבושים בהם החזירו – שיתגייירו, זה הוא המתנות שנתנו האומות לישראל, כמו רות שהיתה בה נשמה גדולה שממנה בא משיח. וזהו הנשמה נתנו האומות לישראל בכדי שיקבלו התורה, וכן שאר נשמות קדושות, אבל העיקר נשמת

רות שממנה בא משיח. לכך קורין רות בשבועות לרמוז על הנ"ל, שנשמתה יצאה משביה מבין האומות על ידי מתן תורה כנ"ל:

R. Levi Yitzchak (Derbremdiker) of Berdichev was born circa 1740 / 5500 to his father R. Meir, who was Rabbi of Huskav, Galicia. R. Levi became close to R. Dov Baer, the Maggid of Mezerich, and R. Shmuel Shmelke of Nikolsburg, and became one of the greatest of Chassidic leaders. He served as rabbi of a number of Jewish communities in Poland, including Pinsk, and in 1785 / 5545 was appointed the Rabbi of Berdichev, where he died in 1810 / 5570. He was renowned for his singular love of Israel, and his ecstasy in prayer and in performing the commandments. His greatest disciple was R. Ya'acob Yitzchac Horowitz, the Chozeh (Seer) of Lublin. His work, *Kedushat Levi*, on the Torah and festivals, and tractate Avot, and other topics, is considered one of the essential works of Chassidism.

7. רות פרק ב

וַיְהִי־בַעַז בַּאֲמִית לָחֶם וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרְכֶךָ יְהוָה: ה וַיֹּאמֶר בַּעַז לְנַעֲרָו הַנֹּצֵב עַל־הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת: ו וַיַּעַן הַנַּעֲרָה הַנֹּצֵב עַל־הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשֹּׁכֶה עִם־נַעֲמִי מְשֻׁדָּה מוֹאֲבִי:

4. And behold, Boaz came from Bethlehem, and he said to the reapers, "May the Lord be with you!" And they said to him, "The Lord bless you." 5. Then Boaz said to his servant, who stood over the reapers, "To whom does this maiden belong?" 6. And the servant in charge of the reapers answered and said, "She is a Moabite maiden who returned with Naomi from the fields of Moab."

8. תלמוד בבלי מסכת שבת דף ק"ג עמוד ב

+רות ב+ ויאמר בעז לנערו הנצב על הקוצרים למי הנערה הזאת, וכי דרכו של בעז לשאול בנערה? אמר רבי אלעזר: דבר חכמה ראה בה, שני שבלין – לקטה, שלשה שבלין – אינה לקטה. במתניתא תנא: דבר צניעות ראה בה, עומדות – מעומד, נופלות – מיושב.

9. פירוש הגר"א פרק א פסוק ג

ג) ותלך ותבוא ותלכט. רצה לומר, שהלכה תחלה כל השדה לא לקטה. כי למה לה לילך עם משאוי הליכה וחזרה, ואחר כך כשחזרה או התחילה ללקט מסוף השדה, ולקטה והלכה בזה הלקיטה עד העיר. והמשל על זה במי שמלקט אבנים חכם וטיפש.

10. תהלים פרק טו

א מִזְמוֹר לַדָּוִד יְהוָה מִי־יִגְוֹר בְּאַהֲלֶיךָ מִי־יִשְׁכֵּן בְּתֶר קִדְשֶׁךָ: ב הוֹלֵךְ תָּמִים וּפָעַל צֶדֶק וְדִבֵּר אֱמֶת בְּלִבּוֹ: ג לֹא־רָגַל | עַל־לִשְׁנוֹ לֹא־עָשָׂה לְרַעְהוּ רָעָה וְחִרְפָּה לֹא־נָשָׂא עַל־קִרְבוֹ: ד נִבְזָה | בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת־יְרֵאֵי יְהוָה יִכְבֵּד נִשְׁבַּע לְהִרְעֹעַ וְלֹא יִמָּר: ה כִּסְפוֹ | לֹא־נָתַן בְּנִשְׁךְ וְשִׁחַד עַל־נֶפֶשׁ לֹא־לָקַח עֲשֵׂה אֱלֹה לֹא יִמוּט לְעוֹלָם:

1. A song of David; O Lord, who will sojourn in Your tent, who will dwell upon Your holy mount? 2. He who walks uprightly and works righteousness, and speaks truth in his heart. 3. He did not slander with his tongue; he did his neighbor no harm, neither did he take up reproach upon his kinsman. 4. A base person is despised in his eyes, and he honors the God-fearing; he swears to [his own] hurt and does not retract. 5. He did not give his money with interest, nor did he accept a bribe against the innocent; he who does these shall not falter

11. מלבי"ם תהלים פרק טו פסוק ב

(ב) הולך, במצות שבין אדם למקום שבו יתהלך לפני ה' צריך שיהיה הולך תמים, שגדר התמימות שיעשה כל מעשיו לשם ה' בלבד בלי שום פניה חיצונית, ובמצות שבין אדם לחברו יהיה פועל צדק, ובענין האמונה יהיה דובר אמת בלבדו שלא תהיה אמונתו מן השפה ולחוץ, כי גדר האמונה הסכמת הלב עם מה שהוא מוציא בשפתו:

12. תלמוד בבלי מסכת מכות דף כד עמוד א

פועל צדק – כגון אבא חלקיהו.

13. תלמוד בבלי מסכת תענית דף כג עמוד א – עמוד ב

אבא חלקיה בר בריה דחוני המעגל הוה, וכי מצטריך עלמא למיטרא הוה משדרי רבנן לגביה ובעי רחמי, ואתי מיטרא. זימנא חדא איצטריך עלמא למיטרא, שדור רבנן זוגא דרבנן לגביה למבעי רחמי דניתי מיטרא. אזול לביתיה ולא אשכחוהו, אזול בדברא ואשכחוהו דהוה קא רפיק. יהבו ליה שלמא ולא אסבר להו אפיה. בפניא, כי הוה מנקט ציבי, דרא ציבי ומרא בחד כתפא, וגלימא בחד כתפא. כולה אורחא לא סיים מסאני, כי מטי למיא – סיים מסאניה. כי מטא להיזמי והיגי – דלינהו למניה. כי מטא למתא נפקה דביתהו לאפיה כי מיקשטא. כי מטא לביתיה עלת דביתהו ברישא, והדר עייל איהו, והדר עיילי רבנן. יתיב וכריך ריפתא, ולא אמר להו לרבנן תו כרוכו. פלג ריפתא לינוקי, לקשישא – חדא, ולזוטרא – תרי. אמר לה דביתהו: ידענא דרבנן משום מיטרא קא אתו, ניסק לאיגרא וניבעי רחמי, אפשר דמרצי הקדוש ברוך הוא וייתי מיטרא, ולא נחזיק טיבותא לנפשינן. סקו לאיגרא, קם איהו בחדא זויתא ואיהי בחדא זויתא, קדים סלוק ענני מהך זויתא דביתהו. כי נחית, אמר להו: אמאי אתו רבנן? – אמרו ליה: שדרי לן רבנן לגבי דמר למיבעי רחמי אמיטרא. אמר להו: ברוך המקום שלא הצריך אתכם לאבא חלקיה. אמרו ליה: ידעינן דמיטרא מחמת מר הוא דאתא, אלא לימא לן מר הני מילי דתמיה לן: מאי טעמא כי יהינא למר שלמא לא אסבר לן מר אפיה? – אמר להו: שכיר יום הואי, ואמינא לא איפגר. ומאי טעמא דרא מר ציבי אחד כתפיה וגלימא אחד כתפיה? – אמר להו: טלית שאולה היתה, להכי – שאל, ולהכי – לא שאל. – מאי טעמא כולה אורחא לא סיים מר מסאניה, וכי מטי למיא סיים מסאניה? – אמר להו: כולה אורחא חזינא, במיא – לא קא חזינא. – מאי טעמא כי מטא מר להיזמי והיגי דלינהו למניה? – אמר להו: זה מעלה ארוכה וזה אינה מעלה ארוכה. – מאי טעמא כי מטא מר למתא נפקא דביתהו דמר כי מיקשטא? אמר להו: כדי שלא אתן עיני באשה אחרת. – מאי טעמא עיילא היא ברישא והדר עייל מר אבתרה, והדר עיילינן אנן? – אמר להו: משום דלא בדקיתו לי. – מאי טעמא כי כריך מר ריפתא לא אמר לן איתו כרוכו? – משום דלא נפישא ריפתא, ואמינא לא אחזיק בהו ברבנן טיבותא בחנם. – מאי טעמא יהיב מר לינוקא קשישא חדא ריפתא ולזוטרא תרי? – אמר להו: האי קאי בביתא, והאי יתיב בבי כנישתא. ומאי טעמא קדים סלוק ענני מהך זויתא דהוות קיימא דביתהו דמר, לעננא דידיה? – משום דאיתתא שכיחא בביתא, ויהבא ריפתא לעני ומקרבא הנייתה [ואנא יהיבנא] זוזא, ולא מקרבא הנייתה. אי נמי הנהו ביריוני דהוה בשיבבותן, [אנא] בעי רחמי דלימותו, והיא בעיא רחמי דליהדרו בתיובתא, [ואהדר].

Abba Hilkiyah was a grandson of Honi the Circle-Drawer, and whenever the world was in need of rain the Rabbis sent a message to him and he prayed and rain fell. Once there was an urgent need for rain and the Rabbis sent to him a couple of scholars [to ask him] to pray for rain. They came to his house but they did not find him there. They then proceeded to the fields and they found him there hoeing. They greeted him but he took no notice of them. Towards evening he gathered some wood and placed the wood and

the rake on one shoulder and his cloak on the other shoulder. Throughout the journey he walked barefoot but when he reached a stream he put his shoes on; when he lighted upon thorns and thistles he lifted up his garments; when he reached the city his wife well bedecked came out to meet him; when he arrived home his wife entered first [the house] and then he and then the scholars. He sat down to eat but he did not say to the scholars, 'Join me'. He then shared the meal among his children, giving the older son one portion and the younger two. He said to his wife, I know the scholars have come on account of rain, let us go up to the roof and pray, perhaps the Holy One, Blessed be He, will have mercy and rain will fall, without having credit given to us. They went up to the roof; he stood in one corner and she in another; at first the clouds appeared over the corner where his wife stood. When he came down he said to the scholars. Why have you scholars come here? They replied: The Rabbis have sent us to you, Sir, [to ask you] to pray for rain. Thereupon he exclaimed, Blessed be God, who has made you no longer dependent on Abba Hilkiyah. They replied: We know that the rain has come on your account, but tell us, Sir, the meaning of these mysterious acts of yours, which are bewildering to us? Why did you not take notice of us when we greeted you? He answered: I was a laborer hired by the day and I said I must not relax [from my work]. And why did you, Sir, carry the wood on one shoulder and the cloak on the other shoulder? He replied: It was a borrowed cloak; I borrowed it for one purpose [to wear] and not for any other Purpose. Why did you, Sir, go barefoot throughout the whole journey but when you came to a stream you put your shoes on? He replied: What was on the road I could see but not what was in the water. Why did you, Sir, lift up your garments whenever you lighted upon thorns and thistles? He replied: This [the body] heals itself, but the other [the clothes] does not. Why did your wife come out well bedecked to meet you, Sir, when you entered the city? He replied: In order that I might not set my eyes on any other woman. Why, Sir, did she enter [the house] first and you after her and then we? He replied: Because I did not know your character. Why, Sir, did you not ask us to join you in the meal? [He replied]: Because there was not sufficient food [for all]. Why did you give, Sir, one portion to the older son and two portions to the younger? He replied: Because the one stays at home and the other is away in the Synagogue [the whole day]. Why, Sir, did the clouds appear first in the corner where your wife stood and then in your corner? [He replied]: Because a wife stays at home and gives bread to the poor which they can at once enjoy whilst I give them money which they cannot at once enjoy. Or perhaps it may have to do with certain robbers in our neighborhood; I prayed that they might die, but she prayed that they might repent [and they did repent].

14. תקווה ממעמקים (36)

מטרה אחת. הנתיב האחד הוא נתיב הנאמנות, החסד והאהבה. רות אינה מוכנה להותיר את חמותה הזקנה והשבורה לבדה, ולהפנות אליה את עורפה.⁵ היא מוכנה לשלם כל מחיר אישי, כולל מלחמת הישרדות על איסוף נדבות בשדות זרים, כדי לסייע בעד נעמי ולהשיב לה את חייה.